

СПРАВА «КАЛУГІН ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE KALUGIN v. UKRAINE)

(Заяви № 25688/12)

Стислий виклад рішення від 06 квітня 2023 року

11 січня 2011 року Центрально-Міський районний суд міста Кривого Рогу обрав заявнику запобіжний захід у вигляді тримання під вартою. Хоча строк такого тримання не був встановлений в постанові суду, згідно з чинним на той момент національним законодавством воно не могло тривати понад два місяці. Заявника продовжували тримати під вартою після закінчення строку дії постанови про тримання під вартою з 11 березня до 27 квітня 2011 року, коли суд першої інстанції постановив тримати заявника під вартою під час судового розгляду. Суд першої інстанції чотири рази відмовляв у задоволенні клопотань заявника про звільнення з-під варти, не розглядаючи конкретних аргументів заявника. 13 грудня 2011 року заявника звільнили з-під варти. Згодом кримінальне провадження щодо заявника було закрито у зв'язку з відсутністю достатніх доказів його вини. 14 березня 2017 року Апеляційний суд Дніпропетровської області присудив заявнику 150 000 українських гривень відповідно до Закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду», які йому було сплачено. Однак 19 травня 2021 року, після подання заявником касаційної скарги, Верховний Суд збільшив суму компенсації до 750 000 грн. Станом на грудень 2021 року присуджена Верховним Судом сума не була сплачена у зв'язку з браком коштів. До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за пунктами 1, 3 і 4 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на свавільне тримання його під вартою у період з 11 березня до 27 квітня 2011 року, оскільки воно не було санкціоновано судовим рішенням, а постанова суду першої інстанції від 27 квітня 2011 року про тримання його під вартою під час судового розгляду була необґрунтованою і не містила конкретний строк; на те, що тривалість тримання його під вартою під час досудового розслідування з 11 січня до 13 грудня 2011 року була необґрунтованою та невиправданою; на те, що суд першої інстанції належним чином не розглянув його клопотання про звільнення. Розглянувши скаргу заявника за пунктом 1 статті 5 Конвенції, Європейський суд зазначив, що практика тримання обвинувачених під вартою без конкретних законних підстав або чітких норм, які б регулювали ситуацію, – в результаті чого вони можуть бути позбавлені свободи на необмежений період часу без рішення суду – є несумісною з принципами юридичної визначеності і захисту від свавілля. Європейський суд зауважив, що, хоча 27 квітня 2011 року суд першої інстанції залишив без змін запобіжний захід заявника у вигляді тримання під вартою, він не встановив строку такого тривалого тримання його під вартою і не навів розумного обґрунтування для свого рішення. Це залишило заявника у стані

невизначеності щодо підстав тримання його під вартою після цієї дати до його засудження 13 грудня 2011 року. Європейський суд констатував порушення пункту 1 статті 5 Конвенції. Щодо інших скарг Європейський суд, враховуючи всі наявні у нього матеріали, у світлі його висновків у рішеннях у справах проти України дійшов висновку, що вони свідчать про порушення пунктів 3 і 4 статті 5 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. Оголошує заяву прийнятною;
2. Постановляє, що було порушено пункт 1 статті 5 Конвенції у зв'язку з незаконністю і свавільністю тримання заявника під вартою з 11 березня до 13 грудня 2011 року;
3. Постановляє, що було порушено пункт 3 статті 5 Конвенції у зв'язку з невиправданістю та необґрунтованістю тримання заявника під вартою з 11 січня до 13 грудня 2011 року;
4. Постановляє, що було порушено пункт 4 статті 5 Конвенції;
5. Постановляє, що встановлення порушень само собою становить достатню справедливу сатисфакцію будь-якої моральної шкоди, якої зазнав заявник;
6. Відхиляє решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції».